

Orienteringssak

Arkivsak-dok. 23/26053-70
Saksbehandler Vjosa Larsen-Ademi

Utvalg	Møtedato
Fylkestinget	20.10.2026

Interpellasjon fra representanten Gro Bråten (Ap) - Gjør vi nok for å forebygge ekstremisme og styrke demokratisk medborgerskap i videregående skole?

Fylkesordfører

I juni 2021 stilte representanten Kai Steffen Østensen en interpellasjon om hvordan fylkeskommunen ville arbeide med arven etter 22. juli, og hvordan vi kunne sikre at terrorangrepet og erfaringene fra 22. juli ble en viktig del av opplæringen i demokrati og medborgerskap.

I år er det 15 år siden terrorangrepene 22. juli 2011. 77 mennesker ble drept på Utøya og i regjeringskvartalet. Angrepene var politisk motiverte og forankret i høyreekstremt tankegodt. PST har over tid understreket at dette tankegodset fortsatt finnes, og i 2026 peker PST særlig på bekymringen for mindreårige som radikaliseres til høyreekstremisme. PST beskriver også høyreekstremisme som en av de to største terrortrusslene i Norge, sammen med ekstrem islamisme.

Samtidig har mye skjedd i skolen siden interpellasjonen i 2021. Etter fagfornyelsen ble 22. juli tydeligere knyttet til demokrati og medborgerskap i læreplanverket. NOU 2024:3 viser til at alle elever skal ha lært om terrorangrepene 22. juli, samtidig som det er opp til skolene og lærerne hvordan dette gjennomføres. Utvalget peker også på at undervisningen om 22. juli ikke bare bør handle om selve terrorhandlingen, men knyttes til bredere demokratiske problemstillinger.

Det finnes altså i dag både læreplanforankring og gode nasjonale undervisningsressurser. 22. juli-senteret, Utøya, Arkivet freds- og menneskerettighetssenter og andre sentre tilbyr undervisning som kobler 22. juli til demokrati, menneskerettigheter, diskriminering, hat og antidemokratiske krefter.

15 år etter terrorangrepet registrerer PST en økning av personer som viser at de er inspirert av Anders Behring Breiviks handlinger, og mener at trusselen fra høyreekstremer er større i dag enn den var i 2011.

Skolen kan ikke alene løse utfordringene knyttet til ekstremisme. Men videregående skole er en av de viktigste arenaene samfunnet har for å gi ungdom kunnskap om demokratiske institusjoner, menneskerettigheter, kildekritikk, politisk deltakelse og hvordan vi håndterer

uenighet. Det handler ikke om å fortelle ungdom hva de skal mene politisk, men om å gi dem kunnskap og ferdigheter til å delta selvstendig og kritisk i demokratiet.

Spørsmålet 15 år etter bør derfor være: Har vi fulgt opp ansvaret vårt godt nok – og hva må vi gjøre videre?

På denne bakgrunn vil jeg spørre fylkesordføreren følgende spørsmål:

1. Hvordan følger fylkeskommunen opp at læreplanens mål om demokrati og medborgerskap faktisk blir omsatt til praksis ved de videregående skolene i Agder?
2. Har fylkeskommunen en oversikt over hvor mange elever som får undervisning eller deltar i læringstilbud ved 22. juli-senteret, Utøya eller andre relevante demokrati- og menneskerettighetssentre?
3. Hvordan arbeider fylkeskommunen med å gi lærere kompetanse og undervisningsverktøy til å ta opp krevende temaer som høyreekstremisme, konspirasjonsteorier, rasisme, antisemittisme, islam fiendtlighet, hatprat og politisk vold?
4. Har fylkeskommunen vurdert om dagens undervisning gir elevene tilstrekkelig kompetanse til å gjenkjenne og utfordre antidemokratiske ideer og konspirasjonsteorier, særlig i møte med innhold i sosiale medier?
5. Har fylkeskommunen vurdert om det bør etableres et mer forpliktende og systematisk opplegg for demokratiopplæring i videregående skole, slik at tilbudet ikke blir avhengig av den enkelte skoles eller lærers initiativ?

Lillesand, 30.09.26

Gro Bråten

Gruppeleder Arbeiderpartiet